

2. ÜNİTE Eğitimci Desteği: KAMUSAL VE BÜYÜK MEKANLARDA AFETLERE HAZIRLIK VE MÜDAHALE EĞİTİM MODÜLÜ 8: Kamusal ve Büyük Mekan Afetlerinde Yanlış ve Dezenformasyonla Mücadele

Yazar: Ivor Hope / VETREADY Projesi Ortaklığı

Author: [Von Hope / VETREADY Project Partnership]

Project number: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Eğitmen Kılavuzu Genel Bakış

Bu Eğitmen Destek Dosyası, **Halk ve Büyük Mekan Afetlerinde Yanlış ve Dezenformasyonla Mücadele** eğitim modülüne eşlik etmek, modülün etkin sunumunu artırmak için özel olarak hazırlanmış metodolojik ve didaktik rehberlik sağlamak üzere tasarlanmıştır.

- Amacı, eğitimcilere şu konularda yardımcı olmaktır:
- Ünite içindeki bu modülün özel pedagojik hedeflerini anlamak
- Mesleki Eğitim ve Öğretim (VET), Sürekli Mesleki Eğitim ve Öğretim (CVET) ve diaspora öğrencilerini dahil etmek için uygun öğretim stratejileri ve araçları uygulamak
- Temel aktiviteleri güvenle kolaylaştırmak, yansıtmayı (düşünmeyi) teşvik etmek ve bilgi akılda tutmayı desteklemek
- Sunumu farklı formatlara (yüz yüze, çevrimiçi, karma) ve farklı öğrenci ihtiyaçlarına göre uyarlamak

Not: Bu modülün ve ilgili sınavın tamamlanması, eğitmenin mesleki gelişimine katkıda bulunur ve sertifikasyona yol açabilir.

Bu Eğitim Modülünün Öğrenim İçeriği

- Eğitim Modülünün Amacı
- Eğitim Modülünün Öğrenme Çıktıları
- Giriş: Halk ve Büyük Mekan Afetlerinde Yanlış ve Dezenformasyonla Mücadele Nedir?
- Temel Kavramlar ve Terminoloji
- Önemi Anlamak
- Bu Eğitim Modülü Neden Önemlidir?
- Halk ve Büyük Mekan Afetlerinde Yanlış ve Dezenformasyonla Mücadele Bağlamında Doğal Afetler
- Seller
- Depremler
- Sıcak Hava Dalgaları
- Durun ve Düşünün
- Halk ve Büyük Mekan Afetlerinde Yanlış ve Dezenformasyonla Mücadele Bağlamında Teknolojik / Endüstriyel Afetler
- Kimyasal Sızıntı / Zehirli Madde Salınımı
- Radyolojik Kaza / Nükleer Tesis Sızıntısı
- Sanayi Patlaması / Halk Mekanlarında Yangın
- Durun ve Düşünün
- Halk ve Büyük Mekan Afetlerinde Yanlış ve Dezenformasyonla Mücadele Bağlamında Biyolojik / Sağlık İlişkili Afetler
- Pandemi (COVID-19, İnfluenza)
- Gıda ve Su Kaynaklı Salgınlar (Salmonella, Kolera)
- Vektör Kaynaklı Hastalıklar (Dengue, Zika)
- Durun ve Düşünün
- İlham Veren Eylemler ve Rol Modelleri
- Daha Fazla Keşfedilecekler
- Bu eğitim modülünü oluşturmak için kullanılan Kaynaklar

Önerilen Öğretim Yöntemleri ve Araçları

- **Senaryo Tabanlı Öğrenme (STÖ):** Büyük Mekan Afetlerinde Yanlış Bilgilerle Mücadele
- **Neden STÖ?** Öğrencileri pasif bilgiden aktif, eleştirel karar verme noktasına taşır — bu, afetlere hazırlığın nihai hedefidir.
- **Senaryo: Çelişkili Tahliye Mesajları** Büyük bir konser sırasında, şüpheli bir gaz sızıntısı sonrasında **resmi bir uyarı**, insanlara **sakince tahliye olmaları** talimatını verir. Bu sırada, viral bir sosyal medya gönderisi “*çıkışlar tıkalı — sahnenin yakınında kalın!*” iddiasında bulunur. Kalabalıklar tereddüt etmeye ve paniğe kapılmaya başlar.
- **Öğrenciler İçin Görev:**
 - Hangi kaynağın güvenilir olduğunu doğrulamak.
 - Nasıl hareket edileceğine ve iletişim kurulacağına **hızla** karar vermek.
 - Resmi mesajı pekiştirirken efsaneyi (yanlış bilgiyi) ele almak.
- **Kolaylaştırma (Uygulama):**
 - Kararlar için 5 dakikalık süre sınırı.
 - İki gruba ayrılın:
 - **Efsane savunucuları:** “içeride kalma” argümanını savunur.
 - **Gerçek savunucuları:** “güvenle tahliye olma” argümanını savunur.
- **Değerlendirme (Özet):** Yanlış bilginin büyük mekanlarda ne kadar hızlı yayıldığını ve eğitilmiş müdahale ekiplerinin buna nasıl karşı koyduğunu tartışın.

Önerilen Öğretim Yöntemleri ve Araçları

Efsane-Gerçek Çürütme Tartışması: Çıkış Efsanesi Tartışması

Bir spor etkinliği sırasında, stadyumun bir bölümünü duman kaplamaya başlar. Viral bir mesaj şunu iddia eder: “*Ana çıkışlara yönelmeyin—çok kalabalıklar! Koltuğunuzda kalın ve yardım bekleyin.*” Ancak, **resmi kılavuz**, işaretlenmiş güzergahları kullanarak herkesin **derhal tahliye olmasını** talimat eder.

Tartışma Kurulumu:

A Takımı (Efsane tarafı): “Kaosu önlemek” için oturmaya devam etmeyi savunur.

B Takımı (Gerçek tarafı): Resmi tahliye protokollerini savunur ve tahliyeyi geciktirmenin tehlikeyi neden artırdığını açıklar.

Eğitmen, büyük mekan tahliyeleri için **hayat kurtarıcı resmi prosedürleri** özetleyerek sonlandırır.

Kolaylaştırma (Uygulama):

Açık kurallar belirleyin: her takım en az bir doğrulanmış kaynağa atıfta bulunmalıdır (örn. AFAD, Kızılhaç, yerel İtfaiye Dairesi).

Analitik düşünme ve iletişime odaklanın — efsanenin neden riskli olduğunu ve doğru güvenlik bilgisinin başkalarıyla nasıl paylaşılacağını açıklamak.

Önerilen Öğretim Yöntemleri ve Araçları

- Doğrulama Kontrol Listesi Meydan Okuması:** Büyük Mekanlarda Yanlış Bilgiyi Tespit Etme Büyük mekan acil durumlarında güvenilmez bilgileri tespit etmek için öğrencilere pratik, tekrarlanabilir bir yöntem öğretmek paniği ve yanlış bilginin yayılmasını azaltır.
- Senaryo: Stadyumda Kirlenmiş Su Söylentisi** Viral bir sosyal medya gönderisi şunu iddia ediyor: *“Stadyumun su kaynağı kirlenmiş! İçmeyin!”* (Gönderi **anonim bir hesaptan** ve **iki yıl öncesine ait**)
- Resmi kılavuz:** Su güvenlidir; mekan yetkililerinden veya yerel belediyeden uyarı yok.
- Öğrenci Görevi: 3 adımlı doğrulama kontrol listesini** kullanın:
- Kaynak Kontrolü:** Resmi bir kurumdan mı? (**Hayır**)
- Tarih Kontrolü:** Güncel mi? (**Hayır**)
- Çapraz Kontrol:** Resmi bilgiyi nerede bulabilirim? (Belediye veya mekan web sitesini kontrol edin)
- Sonuç:** Öğrenciler, doğrulanmış bilgileri kullanarak yanlış gönderiyi reddeder.
- Kolaylaştırma (Uygulama):**
 - Baskıyı simüle etmek için bir zamanlayıcı ayarlayın (örn. 60 saniye).
 - Hızlı, gerçek zamanlı doğrulama için bir **“Dur ve Düşün”** zihniyetini teşvik eder.
 - Halk acil durumlarında yanlış bilgiyi filtrelemek için gereken becerileri pekiştirir.

Katılım/İlgi Çekme İpuçları

- VET (Mesleki Eğitim ve Öğretim) Öğrencileri:** Zorlu giriş koşulları nedeniyle Oyunlaştırma, etkileşimli çevrimiçi sınavlar ve video senaryoları (örneğin, bir kalabalık nasıl güvence altına alınır, bomba tehdidi nasıl tespit edilir) kullanın. Hazırlıklı olmaktan aktif, eleştirel karar verme aşamasına geçmek için senaryo tabanlı eğitim kullanın. Sadece iç korkuya değil, yüzeydeki eylemlere odaklanmak için varsayımsal yöntemler kullanın.
- CVET (Sürekli Mesleki Eğitim ve Öğretim) Öğrencileri:** Mevcut sektör bilgisi, rolleri ve sorumlulukları üzerine tartışmalarla başlayın. Mevcut zaman ve kaynak yatırımı ile mesleki yeterliliklerin üzerine inşa edin. Bilgi, pratik yaşam deneyimiyle genişleyecektir. Özlü, son derece etkili, politika ile ilgili ve resmi olarak doğrulanmış kaynaklar sağlayın.
- Diaspora Öğrencileri (Kültürel ve Dilsel Olarak Çeşitli):** Okunması kolay bir dil ve basit görseller kullanın. Ulusal sınırları aşan evrensel güvenlik ilkelerine odaklanın. Kendi memleket/sığınmacı bölgelerinden örnekler ekleyin. Öğitmen/Öğrenci Ortağı: Bilgi ve hikaye paylaşımı için 'temel kurallar' oluşturun (kişisel deneyimi paylaşmaktan kaçınmak, yerinden edilmenin veya önemli bir travmanın siyasi geçmişine saygı göstermek).

Uyarlama Stratejileri

- **Yüz Yüze Sunum**
 - Küçük grup tartışmaları için basılı "Efsane ve Gerçek" kartlarını kullanın.
 - "Durun ve Düşünün" rol yapma aktiviteleri gerçekleştirin — öğrenciler gerçek hayattaki afet dezenformasyon vakalarını canlandırır.
 - Sınıf duvarlarında infografikleri sergileyin (Deprem Efsaneleri, Pandemi Efsaneleri).
- **Çevrimiçi Sunum**
 - "Durun ve Düşünün" vakalarının sanal rol yapma aktiviteleri için küçük gruplara ayırma odalarını kullanın.
 - Efsaneleri çürütmek için kısa, etkileşimli testleri entegre edin (örn. Kahoot veya Google Formlar).
 - DSÖ ve AB Sivil Koruma videolarını doğrudan sohbet veya öğrenme platformu üzerinden paylaşın.
- **Karma Öğrenme**
 - Dersten önce çevrimiçi efsane çürütme testleriyle başlayın, ardından sonuçları yüz yüze tartışın.
 - Dijital hikaye anlatımı görevleri atayın — öğrenciler bir afet efsanesini düzeltken kısa videolar oluşturur.
 - Canlı tartışmaları, kendi hızında ilerleyen e-öğrenme materyalleri ve yansıtma günlükleriyle birleştirin.
- **Sonuç Notu:** Yerel bağlama ve öğrencilerin teknoloji erişimine dayalı uyarlamayı teşvik edin. Amaç, sunum formatından bağımsız olarak eşit katılım ve beceri gelişimini sağlamaktır.

Bu Modülde Ele Alınan Temel ESCO Becerileri

- **Geliştirilen Yatay ESCO Becerisi – T3.2: Büyük Mekan Afetlerinde Proaktif Bir Yaklaşım Benimseme**
- **Beceri Odağı (T3.2):** Planlama yapmak, sorunları çözmek ve zorluklarla proaktif bir şekilde başa çıkmak için gözlemlerden, deneyimden, muhakemeden veya iletişimden gelen bilgileri toplama, analiz etme, sentezleme ve değerlendirme yeteneği.
- **Bu Beceri Modülde Nasıl Geliştirilir?**
- **"Durun ve Düşünün" Senaryoları:**
 - Öğrenciler, büyük mekanlardaki (örneğin stadyum tahliyeleri veya konser kalabalığı paniği hakkındaki viral gönderiler) gerçek hayattan yanlış bilgi durumlarıyla karşılaşır ve hangi eylemleri yapacaklarına karar verir. Kaynakları **değerlendirir**, sonuçları **öngörür**, **proaktif müdahale planları** yapar.
- **"Efsane mi Gerçek mi" Grup Aktivitesi:**
 - Öğrenciler, kalabalık mekanlardaki acil durum prosedürleriyle ilgili ifadeleri analiz eder, mantıklarını tartışır ve cevaplarını kanıtlarla gerekçelendirir. **Analitik düşünmeyi uygular**, farklı bilgi türlerini **karşılaştırır**, sorunları **proaktif olarak çözer**.
- **"Büyük Mekan Hazırlık Planı" Alıştırması:**
 - Öğrenciler bir stadyum, konser alanı veya havaalanı için gerçekçi bir acil durum müdahale planını iş birliği içinde tasarlar. Riskleri **tahmin eder**, hedefler **belirler**, somut ve eyleme geçirilebilir adımlar **planlar**.
- **Eğitmen İpucu:**
 - Katılımcıları, seçtikleri çözümün neden en güvenli veya en etkili olduğunu açıklamaya teşvik edin. Bu yansıtma, bilgiyi **proaktif**, **hedef odaklı karar verme** sürecine dönüştürür ki bu da **T3.2'nin özüdür**.

Değerlendirme Desteği – Öğrenci İlerlemesi Nasıl Kontrol Edilir

- **Yansıtma Günlüğü – "Efsaneden Gerçeğe"**
- **Nasıl Çalışır:** Modülü tamamladıktan sonra öğrenciler, daha önce inandıkları afetle ilgili bir efsaneyi ve oturumdan sonra anlayışlarının nasıl değiştiğini açıklayan kısa bir yansıtma yazısı yazar. Bu yeni bilgiyi büyük mekanlarda nasıl uygulayacaklarına dair bir örnek eklerler.
- **Ne Değerlendirilir:** Kavramsal anlayışı ve kişisel dönüşümü gösterir. Öğitmenlerin, öğrencilerin doğru bilgiyi içselleştirip içselleştiremediklerini ve gerçek hayattaki güvenlik davranışına aktarıp aktaramadıklarını kontrol etmelerine yardımcı olur.
- **Grup "Bilgi Doğrulama Meydan Okuması"**
- **Nasıl Çalışır:** Öğrenciler küçük gruplar halinde çalışarak son afetlerle ilgili üç sosyal medya gönderisini değerlendirir. Her grup hangi gönderilerin güvenilir olduğunu tespit eder, nedenini açıklar ve gerekçelerini sunar.
- **Ne Değerlendirilir:** Eleştirel düşünmeyi, bilgi okuryazarlığını ve takım tabanlı muhakemeyi değerlendirir. Öğrencilerin yanlış bilgiyi tespit etme, kanıta dayalı sonuçları gerekçelendirme ve bulgularını etkili bir şekilde iletme becerisini gösterir.

Ek Arka Plan Materyalleri

- **1. Yedi Afet Efsanesi Çürütüldü** <https://www.preventionweb.net/news/seven-myths-about-disasters-debunked-separating-disaster-facts-disastrous-falsehoods> Bu UNDRR (Birleşmiş Milletler Afet Riskini Azaltma Ofisi) makalesi, yaygın afet efsanelerini açıkça açıklıyor ve düzeltiyor; bu da onu sınıf içi tartışmalar veya efsane çürütme aktiviteleri için ideal kılıyor.
- **2. Dezenformasyon Sizde Biter – İnfografik Seti** https://www.cisa.gov/sites/default/files/publications/disinformation_stops_with_you_infographic_set_508.pdf Eğitimcilerin yanlış bilginin nasıl yayıldığını ve bireylerin bunu durdurmak için neler yapabileceğini açıklamalarına yardımcı olan basit, görsel bir infografik setidir.
- **3. Afetlerde Sosyal Medyadaki Yanlış Bilgilerle Mücadele** https://www.dhs.gov/sites/default/files/publications/SMWG_Countering-False-Info-Social-Media-Disasters-Emergencies_Mar2018-508.pdf Acil durumlarda yanlış bilgileri tespit etme, doğrulama ve bunlarla mücadele etme stratejilerini özetleyen pratik, açık erişimli bir rehberdir — öğretmen hazırlığı veya ileri düzey öğrenciler için faydalıdır

Kaynaklar

- **Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC), (2019).** *Hukuk ve afetlere hazırlık ve müdahale kontrol listesi.* Afet Hukuku Programı.
- **Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), (2020).** *Çevrimiçi yanlış bilgiyle mücadele kaynak paketi:* UNICEF Avrupa ve Orta Asya Bölge Ofisi (ECARO).
- **AB Dezenformasyon Laboratuvarı (EU DisinfoLab), (t.y.).** *Kaynaklar.* 10 Ekim 2025 tarihinde şuradan alınmıştır: <https://www.disinfo.eu/resources/>
- **UNICEF İrlanda. (t.y.).** *Dijital vatandaşlık ve aktivizm.* 10 Ekim 2025 tarihinde şuradan alınmıştır: <https://www.unicef.ie/our-work/schools/global-issues/digital-activism/>
- **Aral, S. (2018, 10 Eylül).** *Botları suçlamayın, sahte haberler insanlar tarafından yayılıyor* [Video]. TEDx Konuşmaları. <https://www.youtube.com/watch?v=4t9HA-QSBL0>

PARTNERSHIP

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

VET-READY ile iyi eęlenceler!
2. ÜNİTE Eğitmen Desteği: KAMUSAL VE BÜYÜK
MEKANLARDA AFETLERE HAZIRLIK VE MÜDAHALE
EğİTİM MODÜLÜ 8: Kamusal ve Büyük Mekan
Afetlerinde Yanlış ve Dezenformasyonla Mücadele !

BİZİ TAKİP EDİN

<https://vetready.eu/>